

In Fochteloo staat het kleine Centrum voor Prentkunst. Tot 2 juni is er een dubbeltentoonstelling te zien van grafisch werk in het literaire tijdschrift *De Gemeenschap* (1925-1925) en van de Duitse kunstenaar Helmut Andreas Paul ('HAP') Grieshaber (1909-1981). Conservator Pieter Jonker hint op samenwerking met Museum Dr8888.

■ Conservator Pieter Jonker hint op samenwerking met Museum Dr8888

ABE DE VRIES

Jaarlijks trekt het Centrum voor Prentkunst in Fochteloo zo'n 2000 bezoekers. Die hebben gratis toegang. „We zijn uniek in Nederland”, dat durft initiatiefnemer, organisator en spin in het web Pieter Jonker (73) wel te zeggen. „Grotere musea in ons land hebben wel prentenkabinetten, maar door de vele persoonlijke bezuinigingen van de afgelopen jaren zijn die nauwelijks nog actief.” Liefhebbers van grafiek uit binnen- en buitenland weten de weg naar Fochteloo steeds beter te vinden. Eenmaal per jaar houdt het Centrum een kunstmarkt voor grafici. Gemiddeld staan er dan zo'n twintig stands van merendeels noordelijke kunstenaars op het terrein. Die markt vindt dit jaar plaats op 5 juli, de Dag van de Prentkunst, onder de noemer 'Uitwaaien Fochteloo 5.0'. Men verwacht zo'n 400 bezoekers. Regelmatig geeft het Centrum ook lezingen en workshops; onlangs was er een workshop linoleumsnijden. Daarnaast ontvangen de vrijwillige medewerkers menigmaal groepen voor rondleidingen door het Centrum en de enorme collectie grafiek die het herbergt.

Actieve vrijwilligers

Tot vorig jaar was Peter O. Gerrits (77) uit Roden voorzitter van het bestuur van de stichting Nobilis waar het Centrum onder valt. Hij is dat zes jaar geweest, en is nu zo'n tien uur per week vrijwilliger. Zo is hij onder meer gastheer bij tentoonstellingen. Het centrum heeft een kleine dertig actieve vrijwilligers; er is een commissie collectievorming, een commissie tentoonstellingen, een commissie onderhoud en een commissie kunstmarkt. „Zelf ben ik ook graficus”, zegt Gerrits. In zijn werkzame leven was hij als anatoom verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen. „Ik maak zeefdrukken”.

Aanjager en steunpilaar Pieter Jonker heeft oog voor „het inhoudelijke maar ook het ambachtelijke” van grafiek, hoewel hij zelf de grafische kunst niet beoefent. Hij is vooral kenner en collectioneur. Zijn interesse werd gewekt toen hij nog directeur was van de

Pieter Jonker in het Centrum voor Prentkunst in Fochteloo. FOTO'S: RENS HOOYENGA

Centrum voor Prentkunst groeit uit z'n jasje

Stellingwerver Schrieversronte (1978-2007) en kennis maakte met werk van diverse kunstenaars uit de regio met een grafische beroepsopleiding, zoals Dirk Kerst Koopmans, Sierd Geertsma, Johannes Mulders en Peter Lazarov. „Koopmans heeft vier jaar, van 1928 tot 1932, in Argentinië gewerkt. Tot in de jaren tachtig zijn daar tentoonstellingen van zijn werk geweest. Dat weten niet veel mensen”, zegt Jonker.

In 1991 zet hij samen met de Bulgars-Nederlandse graficus Peter Lazarov (1958) en anderen de stichting Nobilis op. Het doel was in eerste instantie om Lazarov te helpen bij de promotie en verkoop van zijn werk, zegt hij. Nu nog zit een zoon van Lazarov in het bestuur. Jonkers eigen collectie grafiek en die van Lazarov vormen de basis van het Centrum voor Prentkunst dat in 2014 onder de vleugels van Nobilis ontstond. In dat jaar schonk Jonker Stichting Nobilis het geld van de aankoop van de vrijgekomen openbare school aan het Zuideinde in Fochteloo. „Het paste allemaal domweg niet meer in mijn huis.” Nog steeds is hij bestuurslid.

Tel kwijt

Naast zo'n 80.000 kleine prenten bezit het Centrum een onbekend aantal grotere; „wij zijn de tel absoluut kwijt”. Het Centrum groeit zo langzamerhand uit z'n voegen; tot in de toiletten van de voormalige school

hangen werken. En van vele kunstenaars zijn de originele houtblokken van hun houtsneden en hun etsplaten aanwezig; „museaal gezien hebben we de grootste collectie blokken en platen van Nederland”. Reden voor een bezoekje, vanmiddag, van kunstkenner en ex-Tresoar-directeur Bert Looper en uitgever Hille Faber van uitgeverij DeRyp in Workum en Balk.

„Wy hoopje dat Jonker ús de blokken fan Mulders sjen litte kin”, zegt Looper. Volgend jaar verschijnt er met zijn medewerking een boek over het Fries-literaire tijdschrift *De Holder* dat van 1926 tot en met 1929 verscheen, en dat behalve aan Friese literatuur ook veel aandacht besteedde aan de landenschappelijke grafiek van de Noordwolder graficus, schilder en tekenaar Johannes Mulders (1899-1989).

Maar Jonker moet het tweetal al snel teurstellen. „Zijn blokken zijn hier niet, en we weten ook niet waar ze wel zijn.” Een tegenslag, maar daarom niet getreurd. Er zijn voldoende exemplaren van *De Holder* bewaard gebleven om straks alle houtsnedes die in het tijdschrift hebben gestaan te kunnen reproduceren. De studie zal volgend voorjaar verschijnen.

Netwerker

Jonker kocht zelf in 2012 de ateliernalatenschap van Mulders. Hij is een echte netwer-

ker; zijn contacten strekken zich uit tot musea in gans Nederland en ver erbuiten. Op zijn afscheid in 2011 van de Schrieversronte kwam een kerk vol mensen af. Van 1986 tot 1998 zat hij in de gemeenteraad van Ooststellingwerf voor de PvdA, en voor dezelfde partij van 2008-2011 in Provinciale Staten van Fryslân. „En dat dee ik dan netuurlik, as ienige in de zaal, in et Stellingwarfs. En graeg een betien kruderig!”

Afkomstig van een kleine boerderij, begon hij in de jaren zeventig als vormingswerker voor voortijdige schoolverlaters in Oost-Groningen, een vak dat hij vier jaar uitoefende voordat hij in betaalde dienst bij de Schrieversronte kwam. „Prachtig werk”, zegt hij over zijn korte loopbaan in het onderwijs, „vooral door het sociale aspect, de blik op de samenleving.”

Inmiddels vraagt het Centrum voor Prentkunst dus alweer tien jaar al zijn aandacht. Geld is altijd een bron van zorg. Er zijn meer dan 570 'vrienden', donateurs die jaarlijks 30 euro of meer bijdragen. Zij worden ieder jaar getraceerd op een vriendendag in november, de Nobilis-cahiers over tentoonstellingen en projecten krijgen ze gratis, alsook uitnodigingen voor openingen én ieder jaar een gratis originele prent. Het Centrum ontvangt daarnaast sinds 1 januari dit jaar een aanzienlijke jaarlijkse subsidie van de gemeente, zo'n 30.000 euro. Voorwaarde is

wel dat het Centrum het proces om te komen tot een museumregistratie in gang zet.

Museumregistratie

„Om zo'n registratie te krijgen, hebben we drie jaar de tijd”, zegt Jonker. Officiële erkenning als museum is voor een kleine club als Nobilis echter geen sinecure. Denk alleen maar aan de kosten van het aanbrengen van klimaatbeheersing en het nemen van energiemaatregelen die nu nog niet optimaal zijn. Jonker: „Wat dat betreft zou ik graag een hartelijke samenwerking aangaan met het gemeentemuseum in Drachten.”

Wat er in Fochteloo ook niet is: een aankoopbudget. Het Centrum moet het hebben van schenkingen; op die manier breidt het de waarde van z'n collectie jaarlijks met 150.000-225.000 euro uit, zegt Jonker. Voorzaken zijn er voor Drachten bijvoorbeeld bij het uitgeven van boeken en cahiers, „daar zou Drachten profijt kunnen trekken van onze ervaring”. En het Centrum zou kunnen meeliften op de publiciteit die Museum Dr8888 kan genereren. „Dan staan we allebei sterker in de toekomst.”

Het Centrum voor Prentkunst (www.stichtingnobilis.nl) is elke week van donderdag tot en met zondag 's middags open van 13.30 tot 16.30 uur. De entree is gratis en gasten worden getracteerd op gratis koffie en koek.

“

TOT IN DE JAREN
TACHTIG WAREN ER IN
ARGENTINIË
TENTOONSTELLINGEN
VAN DIRK KERST
KOOPMANS. DAT WETEN
NIET VEEL MENSEN

Pieter Jonker laat een houtsnede zien van Dirk Kerst Koopmans uit het Friese tijdschrift *De Holder*.